

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

ZAKLJUČNA STROKOVNA NALOGA VISOKE POSLOVNE ŠOLE
**ANALIZA POROČANJA O TRAJNOSTNEM RAZVOJU V IZBRANEM
PODJETJU**

Ljubljana, julij 2023

JANEZ MIVŠEK

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisani Janez Mivšek, študent Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtor predloženega dela z naslovom Analiza poročanja o trajnostnem razvoju v izbranem podjetju, pripravljene v sodelovanju s svetovalcem red. prof. dr. Markom Hočevarjem

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravil samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobil vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označil;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnal v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobil soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi;
11. da sem preveril verodostojnost informacij, ki izhajajo iz zapisov na podlagi uporabe orodij umetne inteligence.

V Ljubljani, dne _____

Podpis študenta: _____

KAZALO

1	UVOD.....	1
2	TRAJNOSTNI RAZVOJ.....	2
2.1	Definicija trajnostnega razvoja.....	2
2.2	Cilji trajnostnega razvoja.....	2
2.3	Trajnostno poslovanje.....	3
2.4	Trajnostno poročanje in standardi trajnostnega poročanja.....	5
3	TRAJNOSTNI RAZVOJ V PODJETJU ALPFRIGO.....	11
3.1	Opis podjetja.....	11
3.2	Ideja in ovire za ustanovitev podjetja.....	13
3.3	Pomembni mejniki v razvoju in izzivi za prihodnost.....	14
3.4	Vizija in cilji podjetja.....	15
3.5	Organizacijska kultura in klima.....	15
3.6	Opis tehnologije.....	16
3.7	Kratek opis delovanja hladilnega stroja in hladilnega pohištva.....	17
3.8	Trendi v panogi.....	17
3.9	Kadri.....	18
3.10	Trajnostno poslovanje v Alpfrigu.....	18
4	SKLEP.....	20
	LITERATURA IN VIRI.....	21

KAZALO SLIK

Slika 1:	Dimenzije trajnostnega razvoja.....	5
Slika 2:	Standardi GRI.....	10
Slika 3:	Hladilna omara za farmacijo in laboratorije.....	12
Slika 4:	Logotip podjetja.....	16

SEZNAM KRATIC

angl. – angleško

CDP – (angl. Carbon Disclosure Projekt); Projekt za razkritje ogljika

CDSB (angl. Climate Disclosure Standards Board); Odbor za standarde za razkritje podnebja

COVID-19 – (angl. coronavirus disease 2019); koronavirusna bolezen 2019

CSRD – (angl. Corporate Sustainability Reporting Directive); Direktiva o trajnostnem poročanju

EU – (angl. European Union); Evropska unija

GRI – (angl. Global Reporting Initiative); Globalni standardi poročanja

IEA – (International Energy Agency); Mednarodna agencija za energijo

IR – (angl. Integrated Reporting); integrirano poročanje

ISO – (angl. International Standard Organization); Mednarodna organizacija za standardizacijo

NFRD – (angl. Non-Financial Reporting Directive); Direktiva o nefinančnem poročanju

SASB – (angl. Sustainability Accounting Standards Board); Odbor za trajnostne računovodske standarde

SURS – Statistični urad Republike Slovenije

TFCFD – (Task Force on Climate related Financial Disclosures); Delovna skupina za finančna razkritja, povezana s podnebjem

1 UVOD

Z industrializacijo se je družba v 18. stoletju začela zelo spreminjati. Tehnološki napredek je omogočil, da so se ustanovljala številna podjetja, v katerih je delo dobilo veliko delavcev. Dolgo časa je bil edino merilo uspeha ekonomski vidik, vsi ostali vidiki niso bili pomembni. Pomemben je bil čim višji dobiček ne glede na okoljsko, socialno in človeško ceno. Ta miselnost se je le počasi spreminjala. Še konec 19. stoletja je bilo povsem normalno, da so delavci delali po 12 in več ur na dan. Zato so se vedno močnejše pojavljale zahteve po 8-urnem delovnem času. Za začetnika 8-urnega delovnega časa velja Henry Ford ustanovitelj Ford Motors, ki je bil eden največjih industrialcev v začetku 20. stoletja. Leta 1914 je svojim delavcem skrajšal delovni teden za osem ur, leta 1926 pa je uvedel 40-urni delovni teden, za kar je delavcem izplačeval enako plačo. Njegova ideja je bila, da se bo s povečanjem prostega časa povečala tudi potrošnja, kar bo dobro za ameriško gospodarstvo. Bil je vizionar na tem področju, saj so ZDA uvedle 40-urni delovni teden šele leta 1940. Na tem primeru vidimo, da se je v družbi prepričanje, da so v ekonomiji poleg dobička pomembni tudi drugi parametri, krepilo počasi (Jamnik in Rupar, 2015). Danes se družba in vedno bolj tudi vodilni v podjetjih zavedajo pomembnosti trajnostnega poslovanja in tega, da lahko takšno poslovanje ustvari za podjetje konkurenčno prednost. Danes je splošno sprejeto, da je trajnost sestavljena iz treh vidikov, ki se med seboj prepletajo in dopolnjujejo. To so ekonomski, socialni in okoljski vidik. Poročanje o trajnosti postaja vse bolj razširjeno in obsežno. V to podjetja silijo vedno bolj ozaveščena javnost in predpisi. Poznamo več mednarodno priznanih standardov poročanja. Standard, ki se najpogosteje uporablja, je Globalni standard poročanja (angl. Global Reporting Initiative, v nadaljevanju GRI).

GRI-standardi so primerni tako za mala kot velika podjetja in omogočajo poročanje o vplivu podjetja na družbo in gospodarstvo. Torej omogočajo poročanje o vseh vidikih trajnosti. GRI-standardi so bili narejeni z namenom, da se povečata kakovost in doslednost podatkov, s katerimi organizacije opisujejo trajnostni vidik poslovanja. To naj bi organizacijam omogočilo sprejemati boljše odločitve na ekonomskem, okoljskem in družbenem področju, od katerih naj bi imeli koristi vsi deležniki družbe (GRI, 2016).

Tudi v podjetju Alpfrigo, d. o. o. (v nadaljevanju Alpfrigo), se vedno bolj zavedajo pomena trajnostnega poslovanja. Trenutno podjetje še ne poroča o trajnostnem razvoju, vendar se zaveda, da bo tovrstno poročanje v prihodnosti postalo neizogibno. Podjetje je bilo ustanovljeno pred dobrimi dvajsetimi leti. Takrat se še ni pripisovalo tako velikega pomena trajnostnemu poslovanju. Ustanovitelji so se odločili za zelen napis imena podjetja na stavbi. Čas je pokazal, da je bilo njihovo razmišljanje o trajnosti vizionarsko.

V zaključni strokovni nalogi se bom v uvodu najprej dotaknil trajnostnega poslovanja, nato bom opisal trajnostni razvoj in standarde poročanja. V nadaljevanju bom predstavil podjetje Alpfrigo in opisal na katerih področjih se podjetje trajnostno razvija.

2 TRAJNOSTNI RAZVOJ

Trajnostni razvoj zasleduje ravnotežje med gospodarsko rastjo, napredkom družbe in skrbjo za okolje. Gospodarski in tehnološki razvoj sta omogočila tudi trajnostni razvoj. Napredek v družbi, nam je tako omogočil, da le majhen delež vsega prebivalstva skrbi za osnovne potrebe. Zato bomo kot družba problem trajnosti rešili, če se ga bomo lotili resno. Druge alternative zaenkrat nimamo, saj imamo le en planet. Če pa se tega problema ne bomo uspešno lotili, bodo v prihodnosti lahko ogrožene tudi naše osnovne potrebe. Zato moramo zmanjšati onesnaževanje okolja in do konca stoletja ustaviti segrevanje ozračja.

2.1 Definicija trajnostnega razvoja

Trajnostni razvoj pomeni napredek na ekonomskem, družbenem in okoljskem področju na način, da zadovoljuje potrebe sedanjih generacij, ne da bi pri tem ogrožal potrebe prihodnjih generacij. Trajnosten razvoj družbe omogoča zmanjševanje onesnaževanja okolja in ohranjanje biotske raznovrstnosti. Strategija trajnostnega razvoja je sestavljena iz treh stebrov oziroma dimenzij, in sicer iz okoljske trajnosti, gospodarske vzdržnosti in družbene enakosti (Glavič in Petrovič, 2017).

Podobno izpostavljata Vezjak (2022) in Jaklič (2017), ki poudarjata pomen ravnovesja med gospodarsko rastjo, zdravim, čistim okoljem in socialno pravičnostjo. Enako pomembni so vsi trije vidiki razvoja, in sicer naravni, človeški in ekonomski razvoj. Vidiki trajnosti naj sestavljajo trajnostno strategijo v podjetju, ki si je odločilo iti na zahtevno pot trajnostnega poslovanja.

Kot družba si postavljamo določene trajnostne cilje. Ali jih bomo dosegli ali ne, je odvisno od vseh organizacij, ki pozitivno ali negativno vplivajo glede uresničitve ciljev.

2.2 Cilji trajnostnega razvoja

Agenda 2030, ki jo je leta 2015 sprejela Organizacija združenih narodov, zajema 17 ciljev trajnostnega razvoja. Teh 17 ciljev vključuje vse tri dimenzije trajnostnega razvoja. S temi cilji naj bi dosegli boljšo in trajnostno prihodnost.

Statistični urad Republike Slovenije (v nadaljevanju SURS) navaja naslednje kazalnike ciljev trajnostnega razvoja (SURS, brez datuma):

- odprava revščine,
- odprava lakote,
- zdravje in dobro počutje,
- kakovostno izobraževanje,

- enakost spolov,
- čista voda in sanitarna ureditev,
- cenovno dostopna in čista energija,
- dostojno delo in gospodarska rast,
- industrija, inovacije in infrastruktura,
- zmanjšanje neenakosti,
- trajnostna mesta in skupnost,
- odgovorna poraba in proizvodnja,
- podnebni ukrepi,
- življenje v vodi,
- življenje na kopnem,
- mir, pravičnost in močne institucije,
- partnerstva za doseganje ciljev.

Države si morajo prizadevati za čim bolj učinkovito sledenje tem ciljem, ki se med seboj prepletajo. Za ta namen imajo države različne instrumente. Zagotavljati morajo primerno obdavčitev, kazni v primeru odklonilnih ravnanj in pravičen zdravstveni in pokojninski sistem (Vezjak, 2022).

2.3 Trajnostno poslovanje

Podjetja, ki trajnostno poslujejo, si poleg gospodarskega uspeha prizadevajo čim bolj nasloviti okoljske in družbene probleme. Z znižanjem negativnih vplivov na okolje, ustreznim dobičkom ter s produkti in inovacijami podjetje prispeva k razvoju celotne družbe (Lanšček, 2019).

Zaposlene, vlagatelje in ostale deležnike vse bolj zanima, ali podjetje izboljšuje izdelke in storitve in kako podjetje vpliva na družbo in okolje. Družba vse večji pomen daje odnosu podjetja do zaposlenih in kako podjetje razvija njihove potenciale. Podjetje, ki posluje trajnostno, krajša dobavne verige, proizvaja lokalno, delovne procese organizira tako, da niso škodljivi zdravju ljudi, proizvaja izdelke z daljšo dobo uporabnosti, s svojo vizijo spreminja potrošniške navade in se financira iz kapitala, ki je preverljivega izvora (Petkovšek in Flerin, 2018).

Trajnostno poslovanje pomeni izvajanje ekonomskih aktivnosti na način, da minimalno škodujemo okolju, družbi in prihodnjim generacijam. Ob tem moramo dosegati dobro in dolgoročno dobičkonosnost. V poslovno strategijo in procese je treba vključiti družbeni, okoljski in ekonomski vidik.

Ključne sestavine trajnostnega razvoja so (Social Ripples, 2021; Ministrstvo za digitalno preobrazbo Republike Slovenije, 2023a; Drevenšek, 2017; Bizovičar, 2020; Buhovac in drugi, 2019; Spitzer, 2012; Timocom, GmbH, 2022):

- Okoljska odgovornost. Podjetje stremi k temu, da zmanjša okoljski odtis s skrbno rabo energije, recikliranjem in uporabo obnovljivih virov energije.
- Družbena odgovornost. V to kategorijo spada skrb za zaposlene, skupnost in ostale deležnike. Podjetja, ki upoštevajo ta vidik, pošteno plačujejo svoje zaposlene, jim omogočajo zdravo in varno delovno okolje, podpirajo lokalno skupnost in prispevajo k družbenim ciljem.
- Etično poslovanje. Ta vidik vključuje visoke etične standarde pri poslovanju, integriteto, poslovanje v skladu z zakonodajo in pričakovanji družbe.
- Vključitev vseh deležnikov. Podjetje se zaveda, da niso pomembni le lastniki oziroma delničarji družbe. Poleg lastnikov upoštevajo še potrebe in probleme potrošnikov, dobaviteljev in splošne družbe. Deležnike vključujejo v proces odločanja in upoštevajo tudi njihove predloge.
- Dolgoročnost poslovanja. V ospredje se postavlja dolgoročnost poslovanja. Kratkoročni cilji ne smejo ogroziti dolgoročne perspektivnosti poslovanja. Prednost se daje strategijam, ki spodbujajo odpornost, inovativnost in prilagodljivost spreminjajočemu se okolju.
- Sodelovanje in partnerstvo. Prioriteta je sodelovanje z drugimi organizacijami, z vladnimi agencijami in akademskimi skupnostmi z namenom trajnostnega poslovanja. Poslovanje temelji na sodelovanju, raziskavah in razvoju ter na skupnih pobudah za reševanje izzivov trajnosti.
- Trajnostne oskrbovalne verige. Podjetja sodelujejo s podjetji, s katerimi si delijo podobne vrednote in prakse. To vključuje izbiro dobaviteljev na podlagi okoljskih in socialnih meril, spodbujanje odgovornega pridobivanja virov in zagotavljanje etičnega ravnanja z delavci v celotni dobavni verigi.
- Merjenje in poročanje. Trajnostna podjetja vzpostavijo mehanizme za sledenje svoji okoljski, družbeni in ekonomski uspešnosti. Pogosto objavljajo trajnostna poročila, da sporočajo svoj napredek in na pregleden način vključijo deležnike (Ekvilib inštitut, brez datuma).

Slika 1 prikazuje dimenzije trajnostnega razvoja. To so okoljska, družbena in ekonomska dimenzija. Poleg posamezne dimenzije je pripisano, iz česa je sestavljena. Kot prikazuje slika je okoljska dimenzija sestavljena iz porabe naravnih virov, ravnanja z okoljem in iz preprečevanja onesnaževanja. Družbena dimenzijo sestavljajo življenjski standard, izobrazba, skupnost in enake možnosti. Ekonomska dimenzija pa je sestavljena iz dobička, gospodarske rasti, poslovne učinkovitosti in raziskovanja ter razvoja. Slika prikazuje tudi stičišča med posameznimi dimenzijami in kaj jih povezuje. Okoljska pravičnost in smotrna uporaba naravnih virov predstavljata stičišče med okoljsko in družbeno dimenzijo. Učinkovita raba energije in spodbude za uporabo naravnih virov predstavljata stičišče med okoljsko in

ekonomsko dimenzijo. Stičišče med ekonomsko in družbeno dimenzijo pa predstavljajo poslovna etika, pošteno poslovanje in pravice zaposlenih. Vse tri dimenzije skupaj sestavljajo trajnostni razvoj.

Slika 1: Dimenzije trajnostnega razvoja

Vir: SIQ (brez datuma).

2.4 Trajnostno poročanje in standardi trajnostnega poročanja

Ob vse večjem zavedanju družbe o pomenu trajnostnega razvoja se stvari premikajo tudi na področju predpisov. Direktiva 2014/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2014 o spremembi Direktive 2013/34/EU glede razkritja nefinančnih informacij in informacij o raznolikosti nekaterih velikih podjetij in skupin (Direktiva o nefinančnem poročanju, v nadaljevanju NFRD), UL EU L 330/1, je bila sprejeta leta 2014. NFRD so morale spoštovati vse družbe, ki so subjekti javnega interesa (delniške družbe, ki kotirajo na borzi, banke, zavarovalnice) in katerih število zaposlenih na presečni datum presega 500. Ker je Evropska komisija decembra 2019 oblikovala zeleni dogovor, s katerim želi Evropo do leta 2050 pripeljati do podnebne nevtralnosti s sodobnim in konkurenčnim gospodarstvom, direktiva NFRD ni več zadoščala.

Na podlagi direktive NFRD so podjetja morala prvič poročati leta 2018 za poslovno leto 2017. Leta 2019 pa je Evropska komisija podala dodatne smernice za poročanje informacij, povezanih s podnebjem, z namenom, da bi se informacije izboljšale. Slednje se po mnenju Evropske komisije ni zgodilo. Aprila 2021 je direktivo NFRD zato zamenjala Direktiva 2022/2464 Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU) št. 537/2014, Direktive 2004/109/ES, Direktive 2006/43/ES in Direktive 2013/34/EU glede poročanja

podjetij o trajnostnosti (Direktiva o trajnostnem korporativnem poročanju, v nadaljevanju CSRD), UL EU L 322/15, ki vsebuje socialne, okoljske in družbene elemente. Ta direktiva omogoča konkretnejše informacije o tveganjih in priložnostih, ki jih zaznavajo podjetja glede trajnosti. S pomočjo digitalnih tehnologij omogoča korenito izboljšanje kakovosti poročanja in načina uporabe informacij. Trenutno pri tem namreč vlada velika zmeda in ta direktiva skuša to odpraviti.

Cilj uveljavitve CSRD je zagotoviti kvalitetne javno dostopne informacije o tveganjih v zvezi s trajnostjo, ki zadevajo podjetja. Različni deležniki potrebujejo relevantne, zanesljive in primerljive informacije o trajnostnem poslovanju. Vse to bosta omogočala uporaba in dostop do digitalnih tehnologij (Evropska komisija, 2021).

Velik problem je, da podjetja ne poročajo na enoten način. Nekatera podjetja informacij o trajnosti sploh ne poročajo, druga ne poročajo o vseh relevantnih informacijah za uporabnika. Potreba po tovrstnih informacijah pa se z leti povečuje. Vlagatelji se vedno bolj zavedajo, da podjetje, ki ne upošteva trajnostnih vidikov, ogroža svojo dobičkonosnost. Danes je javnost veliko bolj občutljiva na ta vidik (Evropska komisija, 2021). Direktiva tako omogoča zmanjševanje sistemskih tveganj za gospodarstvo in premik finančnega kapitala k bolj trajnostno naravnanim podjetjem. Ker se tega zavedajo tudi podjetja, je pričakovati, da se bodo trudila biti bolj okoljsko in družbeno odgovorna. To pa bo izboljšalo zaupanje med podjetji in potrošniki (Kreusch, 2022).

Cilj direktive je tudi zmanjšati nepotrebne stroške poročanja ter povečati preglednost in enotnost poročanja. Direktiva določa jasna in natančna navodila, o čem mora podjetje poročati. Tistim, ki poročajo, se bo s tem olajšalo delo, saj bodo tudi pri poslovnih partnerjih lažje našli informacije za namene poročanja (Evropska komisija, 2021).

CSRD v osnovi sicer temelji na NFRD, vendar pa bistveno povečuje krog podjetij, ki bodo morala poročati o trajnostnem razvoju. Poleg velikih podjetij bodo tako zavezana poročanju tudi mala in srednje velika podjetja. Direktiva se bo uveljavljala postopno, in sicer po naslednjem vrstnem redu (Virjent, 2023):

- Podjetja, za katera že velja Direktiva o nefinančnem poročanju, bodo prvič dolžna poročati za poslovno leto, ki se začne s **1. januarjem 2024**.
- Velika podjetja, za katera Direktiva o nefinančnem poročanju trenutno ne velja, bodo prvič dolžna poročati za poslovno leto, ki se začne s **1. januarjem 2025**.
- MSP (razen mikropodjetja), ki kotirajo na borzi, majhne in nekompleksne kreditne institucije bodo prvič dolžne poročati za poslovno leto, ki se začne s **1. januarjem 2026**.
- Podjetja iz tretjih držav, ki več kot 150 milijonov EUR čistega prihodka ustvarijo v EU ali imajo v EU vsaj eno odvisno podjetje ali podružnico, ki presega določen prag, bodo prvič dolžna poročati v **letu 2029 za poslovno leto, ki se začne v letu 2028**.

Število malih in srednje velikih podjetij, ki kotirajo na borzi, vse bolj narašča. Uredba velja tudi za ta podjetja, vendar se bo zanje začela izvajati z zamikom. Z uredbo CSRD bodo namreč nastali dodatni stroški in to je razlog, da se za ta podjetja uveljavljanje uredbe zamakne. Ko bodo mala in srednja podjetja začela s trajnostnim poročanjem, bodo lažje tekmovala z velikimi podjetji za kapital. Vlagatelji bodo v poročilih namreč imeli na voljo vse informacije, ki so potrebne za racionalno vlaganje (Evropska komisija, 2021).

Do zdaj je v Evropski uniji poročalo okoli 11600 podjetij, po tej direktivi pa se bo število podjetij, ki bodo poročala, povzpelo na približno 15000 (Evropska komisija, 2021). Namen direktive CSRD je zagotoviti dobre informacije o tveganjih in nevarnostih, ki jih predstavlja trajnostni razvoj podjetjem. Javnost je vedno bolj občutljiva glede poslovanja podjetij, ki morajo po njenem mnenju imeti čim manj negativnih posledic za okolje in družbo, zato vedno bolj zahteva tovrstne informacije. CSRD daje podjetjem smernice, kako širši javnosti pravilno poročati občutljive informacije o trajnosti. Direktiva bo s pomočjo digitalne tehnologije omogočila dostopnost in medsebojno primerljivost informacij širši javnosti (Evropska komisija, 2021).

Nekatera podjetja informacij o trajnosti ne podajajo, spet druga ne podajajo vseh relevantnih informacij. Nekatera podjetja informacij ne objavljajo v digitalni obliki. Te težave ta direktiva naslavlja (Evropska komisija, 2021).

Poleg tega je pričakovano, da se bodo potrebe po relevantnih informacijah o trajnosti le še povečevale. Za to obstaja več razlogov (Evropska komisija, 2019):

- Vrednosti natančnih in preverjenih informacij se vedno bolj zavedajo vlagatelji. Neupoštevanje trajnostnega vidika lahko ogrozi dobičkonosnost podjetja in s tem njegovo rast.
- Trg naložbenih produktov vse bolj raste. Snovalci teh produktov pa želijo upoštevati trajnostne standarde.
- Eden od razlogov se skriva tudi v spoznanjih, ki jih je prineslo soočenje s pandemijo koronavirusne bolezni (angl. coronavirus disease 2019, v nadaljevnaju COVID-19). Koronakriza je razgalila ranljivost zaposlenih v organizacijah in ranljivost dobavnih verig. Tudi to zavedanje povečuje in bo še povečevalo povpraševanje po podatkih o trajnosti in kakovosti pripravljenosti podjetij na zunanje šoke.

Direktiva CSRD zmanjšuje sistemska tveganja v gospodarstvu in pomaga alocirati kapital v tista podjetja, ki obravnavajo socialne, zdravstvene in okoljske probleme. Podjetja se bodo tega začela zavedati in bodo postajala vse bolj odgovorna. Zaradi tega se bo povečalo zaupanje med podjetji in ostalimi deležniki družbe (Kreusch, 2022).

Glavni cilj te uredbe je zmanjšati stroške poročanja o trajnosti in določiti jasna in natančna navodila, o čem je treba poročati. Poleg tega pa se bo pripravljavcem poročil omogočilo lažje pridobivanje potrebnih informacij s strani ostalih deležnikov za potrebe poročanja.

Evropska unija si želi s to direktivo doseči tudi, da bi evropsko gospodarstvo z naravnimi viri gospodarilo bolj racionalno. Gospodarstvo naj bi se transformiralo v gospodarstvo brez emisij, ki bo hkrati še vedno konkurenčno. Pri tem naj bi šlo za socialno pravičen prehod gospodarstva v trajnostni gospodarski sistem. Gospodarska rast torej naj ne bi bila odvisna od rasti porabe virov energije, krepilo naj bi se socialno tržno gospodarstvo, ki bo lahko zagotavljalo stabilnost, rast, naložbe in dobro plačana delovna mesta. Gospodarstvo naj bi bilo usmerjeno k človeku, naravni kapital Evropske unije naj bi se krepil in ohranjal, kapitalske naložbe naj bi se usmerile v trajnostno rast, finančna sredstva, ki povzročajo degradacijo in onesnaževanje okolja ter izčrpavajo naravne vire, se morajo obvladovati. Spodbujati se mora dolgoročnost in preglednost gospodarskih in finančnih aktivnosti (Evropska komisija, 2021). Kot še navaja Evropska komisija (2021), CSRD določa tudi, da pride v primeru, ko se podjetja trajnostnega poročanja ne držijo, do sankcij. Kazni določa vsaka država posebej glede na svojo nacionalno zakonodajo, ki je v skladu s to direktivo. Država mora sprejeti vse ukrepe, da se kazen tudi izvede. Kazni morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne. V primeru kršitve nacionalnih določb države članice določijo naslednje upravne sankcije in ukrepe:

- Javna objava, v kateri je navedeno ime podjetja in vrsta kršitve,
- odredba, ki zahteva od podjetja, da prekinite odklonilno ravnanje in da kršitve ne ponavlja več,
- dodelitev denarne kazni.

Kot navaja Evropska komisija (2021) morajo države članice zagotoviti, da pri določanju višine in vrste kazni upoštevajo vsa ustrezna pravila in okoliščine, vključno s:

- trajanjem in resnostjo kršitve,
- stopnjo odgovornosti pravne ali fizične osebe,
- finančno trdnostjo odgovorne pravne ali fizične osebe,
- pridobljeno izgubo ali dobičkom odgovorne pravne ali fizične osebe, če je to mogoče določiti,
- škodo, ki so jo morda zaradi kršitve utpele tretje osebe, če je to škodo mogoče določiti,
- stopnjo sodelovanja ogovorne pravne ali fizične osebe s pristojnimi organi,
- vsemi prejšnjimi kršitvami odgovorne pravne ali fizične osebe.

Poleg direktiv NFRD in CSRD so se skozi čas razvijali številni standardi trajnostnega poročanja. Nekateri med njimi bodo navedeni v nadaljevanju. Ti standardi podjetij zakonsko ne obvezujejo, da morajo po njih poročati.

Standardi so sicer dokumentiran način dela, ki mora biti usklajen in dogovorjen. Standardi so namenjeni temu, da se jih dosledno spoštuje. Vsebujejo merila in tehnične specifikacije, ki jih mora proizvajalec upoštevati. Potrošnikom omogočajo večjo učinkovitost in zanesljivost izdelkov ter storitev, ki jih uporabljajo. Standarde za posamezno področje po navadi sestavijo strokovnjaki s posameznega področja. Standardi so za notranjo in zunanjo uporabo. Standardi so prostovoljni, razen če upoštevanje standardov zahteva regulativa oziroma pogodba. Da bi omogočili globalno primerljivost izdelkov, je zelo pomembno, da so standardi globalno usklajeni. Ključni nalogi standardov sta zaščita okolja in potrošnikov. To je še posebej pomembno v državah, kjer ne morejo kupovati prek interneta in je izbira izdelkov posledično zelo omejena. Standardi morajo potrošnikom zagotavljati, da so izdelki in storitve, ki jih uporabljajo, skladni s specifikacijami (International Energy Agency, 2023).

Poznamo mnogo različnih standardov trajnostnega poročanja različnih organizacij, skupin in odborov. Zato trenutno ni mogoče zagotoviti primerljivosti med poročili posameznih podjetij. Kot navaja Modic (2022) med standarde trajnostnega poročanja štejemo:

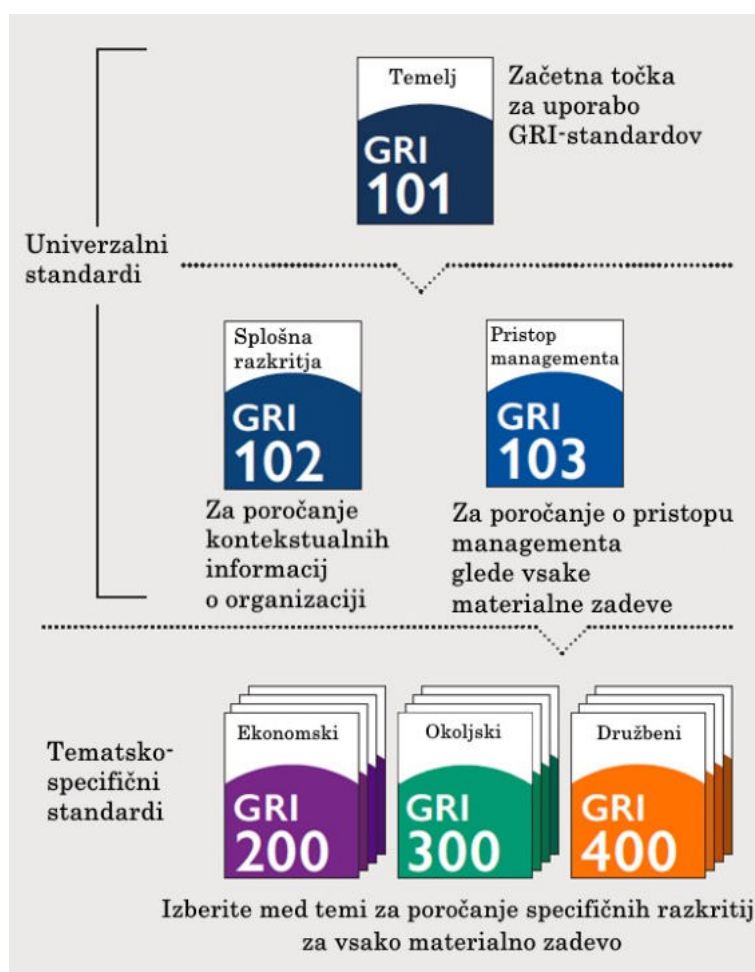
- GRI: to so najbolj priljubljeni in razširjeni standardi v Evropi. Prve smernice GRI-standardov so bile izdane leta 2000.
- Odbor za trajnostne računovodske standarde (angl. Sustainability Accounting Standards Board – SASB): gre za najbolj razširjene standarde v Združenih državah Amerike.
- Delovna skupina za finančna razkritja, povezana s podnebjem (angl. Task Force Climate related Financial Disclosures – TFCFD): razkrivajo informacije o tveganjih in priložnostih zaradi podnebnih sprememb.
- Odbor za standarde za razkritje podnebja (angl. Climate Disclosure Standards Board – CDSB): njihov namen je izenačiti finančni kapital z naravnim. Ti standardi okvir poročanja o okoljskih informacijah postavljajo z enako rigidnostjo kot pri finančnem poročanju.
- Integrirano poročanje (angl. Integrated Reporting – IR): ti standardi spodbujajo dolgoročno ustvarjanje vrednosti za vse deležnike. Slabost standarda je pomanjkljivo predstavljen okoljski vidik.
- Projekt za razkritje ogljika (angl. Carbon Disclosure Project – CDP): osredotočajo se na tveganja, povezana s podnebnimi spremembami, varnostjo vode in krčenjem gozdov.
- Mednarodna organizacija za standardizacijo (angl. International Standardization Organization – ISO), ki predpisuje standard ISO 26000, pojasnjuje, kaj je družbena odgovornost. V primerjavi z ostalimi ISO-standardi se po tem standardu ni možno certificirati.

Najbolj razširjeni in priljubljeni so standardi GRI, zato jih v nadaljevanju podrobneje predstavljam (GRI, 2016). Poročanje o trajnostnem razvoju, ki ga spodbujajo standardi GRI, narekuje javno poročanje o podjetniških, gospodarskih, okoljskih in družbenih učinkih (GRI, 2016). Organizacija GRI zajema 6 standardov (GRI, 2016):

- GRI 101: Temelji poročanja,
- GRI 102: Splošna standardna razkritja,
- GRI 103: Upravljavski pristop,
- GRI 200: Ekonomsko področje,
- GRI 300: Okolje,
- GRI 400: Družba.

Slika 2 prikazuje, iz česa so sestavljeni standardi GRI. Sestavljeni so iz univerzalnih standardov in iz tematskih standardov.

Slika 2: Standardi GRI

Vir: Prirejeno po GRI (2016, str. 3).

GRI-standardi so sestavljeni iz treh univerzalnih standardov. To so 101, 102 in 103. Ostali trije standardi (200, 300, 400) so tematski standardi. Uporabljajo se za poročanje o učinkih organizacije na gospodarstvo, okolje in družbo (GRI, 2016).

Podjetja se za poročanje o trajnostnem razvoju odločajo zaradi regulative in tudi zaradi številnih koristi, ki jih tovrstno poročanje prinaša. Po GRI (2016) koristi poročanja za organizacijo vključujejo:

- večje razumevanje tveganj in priložnosti,
- poudarjanje povezave med finančnimi in nefinančnimi rezultati,
- vpliv na dolgoročno strategijo in politiko upravljanja ter na poslovne načrte,
- poenostavitev procesov, zmanjšanje stroškov in izboljšanje učinkovitosti,
- primerjalna analiza in ocena uspešnosti trajnostnega razvoja v zvezi z zakoni, normami, kodeksi, standardi uspešnosti in prostovoljnimi pobudami,
- izogibanje vpletenosti v javno objavljene okoljske, družbene in upravne napake,
- notranje primerjanje uspešnosti med organizacijami in sektorji.

3 TRAJNOSTNI RAZVOJ V PODJETJU ALPFRIGO

V nadaljevanju bom najprej opisal podjetje Alpfrigo, njegovo zgodovino in ključne mejnike. Nato bom na kratko opisal tehnologijo podjetja in trende ter kadrovske politike. Na koncu bom predstavil, na katerih segmentih se podjetje trudi v svoje poslovanje vključiti trajnostni vidik poslovanja.

3.1 Opis podjetja

Alpfrigo je družinsko podjetje, specializirano za razvoj, proizvodnjo in trženje hladilne opreme za živilsko industrijo, pekarstvo in gostinstvo. Na podlagi lastnega razvoja in dolgoletnih izkušenj na področju hladilstva je podjetje razširilo svoj proizvodni program na področje medicine, farmacije in laboratorijev. Je nišno orientirano podjetje, ki ga je leta 2001 ustanovila skupina strokovnjakov z dolgoletnimi izkušnjami na področju hladilne tehnike. Od ustanovitve dalje podjetje stalno vlaga v razvoj obstoječih in novih proizvodov ter v širitev trga. Je izvozno usmerjeno podjetje, 90 % prihodkov se ustvari na tujem tržišču, največ na trgih EU. Prisotno je v več kot 40 državah. Lani so prihodki presegli 5 milijonov evrov. Razpon kupcev in držav, v katere prodajajo, je zelo razpršen. Podjetje se odlikuje po inovativnosti in izvirnih rešitvah, prilagojenih potrebam posameznih kupcev, kot tudi po fleksibilnosti in kakovosti. Fleksibilnost in kakovost proizvodnje sta prioriteta podjetja. Da to lahko zagotavljajo, se vse faze proizvodnje in kontrole izvajajo v prostorih podjetja. Nenehno se opravlja nadzor kakovosti v različnih fazah proizvodnje. Vsak izdelek se pred odpremo kontrolira in testira. V podjetju uporabljajo materiale in opremo evropskega porekla (Alpfrigo, d. o. o., 2020).

Podjetje ima najvišjo možno bonitetno oceno, in sicer platinasto bonitetno odličnost AAA. Največji izvozni trg je Nemčija, kjer podjetje ustvari več kot polovico prihodkov. Ostali

pomembni izvozni trgi so še Velika Britanija, Avstrija, Madžarska, Hrvaška, Slovaška, Švica, Češka in Danska (SloExport, 2023).

Proizvodni asortiman podjetja obsega:

- hladilne omare,
- pekarske omare,
- hladilne in zamrzovalne pulte,
- sušilnike sadja,
- šok hladilnike in zamrzovalnike,
- omare za sladoled,
- omare za ribe,
- laboratorijske hladilne in zamrzovalne omare.

Osrednji program predstavljajo hladilne in zamrzovalne omare ter hladilni in zamrzovalni pulti. Slika 3 prikazuje hladilno omaro, ki jo uporabljajo v farmaciji in laboratorijih. To omaro, podobno kot vse ostale produkte v Alpfrigo, krasi dolga življenjska doba in zanesljivost.

Slika 3: Hladilna omara za farmacijo in laboratorije

Vir: Alpfrigo, d. o. o. (brez datuma).

Proizvodi podjetja Alpfrigo se prek distributerjev podjetja nahajajo v znanih nemških in avstrijskih trgovskih verigah, v verigah s hitro prehrano McDonald's, nemških bencinskih servisih, egiptovskih bolnišnicah, privatnih kuhinjah šejkov v Kuvajtu, farmacevtskih podjetjih v Veliki Britaniji in Nemčiji, predelovalnicah sadja (sušilniki za sadje in zelišča) v baltskih državah, Nemčiji, na Madžarskem in Hrvaškem. Po izbruhu pandemije COVID-19 so prek nemškega distributerja laboratorijske hladilne omare prisotne v raziskovalnih laboratorijih AstraZeneca in Pfizer.

Razvojna ekipa konstantno izboljšuje in modificira funkcionalnost produktov z upoštevanjem najnovejših okoljevarstvenih zahtev. V tesnem sodelovanju s prodajno ekipo ter partnerskim odnosom do stalnih strank v podjetju realizirajo rešitve za posebne potrebe kupcev na mednarodnih trgih.

Družba posluje v skladu z ISO 9001. Vsi produkti, namenjeni za profesionalno hrambo, so testirani v merilni komori v skladu z EN 16825.

V podjetju dajejo poudarek na zagotavljanje nemotenega delovanja svojih izdelkov v obratih svojih strank. Zato v sklopu poprodajnih storitev nudijo storitev servisiranja svojih naprav. Zasedujoč ta cilj, sodelujejo z najboljšimi partnerji na mednarodnih trgih, skupaj s katerimi zagotavljajo to ključno zahtevo. Njihova tehnična služba zagotavlja podporo vsem poprodajnim servisnim partnerjem. Alpfrigo tako zagotavlja dobavo rezervnih delov dlje od zahtevane dobe 8 let.

Da bi zadovoljili specifične potrebe kupcev, dajejo velik poudarek izboru kakovostnih dobaviteljev, ki so fleksibilni v dobavi, nudijo kvaliteto in so pripravljeni slediti razvoju družbe Alpfrigo.

Njihova proizvodnja je osnovana na najnovejši tehnologiji prebijanja in krivljenja pločevine. Vse vmesne faze so predmet medfaznih kontrol. Hladilni sistemi so testirani s testom puščanja (angl. leak test). Končni produkti so opremljeni z merilno krivuljo ohlajanja (angl. cooling down) kot tudi s kontrolnim listom. Končni produkti so po testnem zagonu vizualno pregledani, nato pa robustno zapakirani.

3.2 Ideja in ovire za ustanovitev podjetja

Do ideje za ustanovitev podjetja je prišlo, ker so lastniki imeli ogromno tehničnega znanja. Imeli so tudi pogum, da so idejo uresničili, čeprav niso imeli dovolj začetnega kapitala. To kaže na to, da so resnično verjeli v uspešno zgodbo.

Ideja za ustanovitev podjetja je posledica naslednjih okoliščin:

- Dolgoletne poslovne in tehnične izkušnje lastnikov v panogi hladilne tehnike.

- Strokovnost, izkušnje in inovativnost solastnika na področju razvoja hladilne tehnike (doktorat s področja tehničnih znanosti, priznanja za inovacije, dolgoletne izkušnje, status).
- Zaznava potreb na trgu po specialnih hladilnih proizvodih (tržne niše), ki jih velika podjetja zaradi togosti ne morejo realizirati, poznavanje široke mreže tujih proizvodnih podjetij.

Ovira za ustanovitev podjetja:

- Kapital; sedanji lastniki niso imeli potrebnega kapitala za začetek dejavnosti.

Rešitve za realizacijo ideje o ustanovitvi podjetja:

- Idejo o ustanovitvi podjetja, specializiranega za pokrivanje tržnih niš, je podprlo belgijsko družinsko proizvodno podjetje s področja proizvodnje nevtralne opreme iz nerjaveče pločevine za opremljanje gostinskih lokalov in trgovin. To podjetje je kot manjšinski partner je vstopilo v podjetje Alpfrigo ter na lizing dalo nujno potrebne stroje (da se je lahko zagotovila proizvodnja tistih faz, ki jih ni bilo mogoče dati v izdelavo zunanjim izvajalcem). Kasneje so slovenski lastniki odkupili njihov delež v Alpfrigu.
- Najem le nujno potrebnih proizvodnih prostorov.
- »Outsourcing« proizvodnje vseh možnih elementov za proizvode.
- Opravljanje razvojne in poslovne dejavnost v prostorih lastnikov.

3.3 Pomembni mejniki v razvoju in izzivi za prihodnost

Podjetje je v dobrih dveh desetletjih, odkar obstaja, doseglo številne mejnike na poti razvoja. Eden najpomembnejših je bila selitev v lastno proizvodno halo. Tako kot pred družbo nasploh so tudi pred Alpfrigom številni izzivi. Zaradi pomanjkanja usposobljenega kadra bo ključen izziv digitalizacija.

Mejniki:

- 2001: ustanovitev podjetja,
- 2002: zagon serijske proizvodnje, povečanje proizvodnih kapacitet, uvedena linija pekarskih izdelkov,
- 2004: prvi nastop na mednarodnem sejmu pod lastno blagovno znamko,
- 2006: selitev v lastne poslovno proizvodne prostore,
- 2007: linija hladilnih pultov,
- 2010–2011: razvoj in proizvodnja farmacevtskih in laboratorijskih hladilnih naprav ter vstop na zahodnoevropski trg,
- 2014: linija samopostrežnih solatnih barov,

- 2016–2018: razširitev proizvodnih prostorov (v okviru obstoječega objekta, obnovitev proizvodnih kapacitet),
- 2020: avtomatizacija obdelave pločevine,
- 2021: digitalizacija na področju marketinga,
- 2022: razširitev proizvodnih kapacitet (najem dodatnih proizvodnih prostorov, investicija v stroje in opremo).

Izzivi:

- Nadaljevanje s procesom digitalizacije,
- nadaljevanje z razvojem energetsko učinkovitejših proizvodov,
- širitev programa farmacevtskih in laboratorijskih hladilnih naprav,
- krepitev blagovne znamke na svetovnem trgu.

Uspeh podjetja temelji na dolgoročnem sodelovanju s kupci in dobavitelji. Podjetje pa svoj uspeh snuje tudi na ključnih kadrih, ki v njem vztrajajo že več kot desetletje.

3.4 Vizija in cilji podjetja

V Alprigu permanentno modernizirajo proizvodnjo. Pri tem uvajajo nove tipe proizvodov, usmerjajo pa se tudi v širjenje tržišč. Pri tem so zlasti usmerjeni v:

- prepoznavnost po kvaliteti in dolgi življenjski dobi proizvodov,
- inovativne rešitve in fleksibilnost,
- zadovoljevanje posebnih potreb kupcev,
- ustvarjanje okolja, prijaznega zaposlenim,
- dolgoročne partnerske odnose s kupci in dobavitelji,
- varovanje okolja,
- permanentno izboljševanje energetske učinkovitosti proizvodov.

3.5 Organizacijska kultura in klima

V podjetju se zelo dobro zavedajo pomena vzdušja med zaposlenimi. Danes, ko je tekma za kakovosten kader neizprosna, je ta vidik pomembnejši kot kadarkoli doslej.

Podjetje omogoča zaposlenim usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja, saj se zaveda, da je le zadovoljen delavec tudi dober delavec. Tudi kultura v podjetju temelji na sodelovanju, medsebojnem spoštovanju, prepoznavanju ter podpiranju ustvarjalnih sodelavcev in njihove predanosti podjetju.

Slika 4 predstavlja logotip podjetja Alpfrigo. Barva je že vse od ustanovitve podjetja zelena, kar kaže na zavedanje lastnikov o pomenu trajnosti.

Slika 4: Logotip podjetja

Vir: Kaza sistemi, d. o. o. (brez datuma).

3.6 Opis tehnologije

Podjetje Alpfrigo deluje v panogi 28.250 – proizvodnja hladilnih in prezračevalnih naprav, razen za gospodinjstva.

Ministrstvo za digitalno preobrazbo Republike Slovenije (2023b) navaja, da v to panogo spadajo:

- proizvodnja industrijske hladilne in zamrzovalne opreme in naprav,
- proizvodnja klimatskih naprav, tudi za vozila,
- proizvodnja industrijskih ventilatorjev,
- proizvodnja toplotnih izmenjevalnikov in naprav za utekočinjanje zraka in drugih plinov,
- izgradnja hladilnic in hladilnih sistemov (proizvodnja hladilnih sistemov se uvršča v 28.250 – Proizvodnja hladilnih in prezračevalnih naprav, razen za gospodinjstva).

Proizvodi podjetja Alpfrigo se hladijo s pomočjo kompresorskega hladilnega stroja, zaradi česar je razvoj proizvodov usmerjen tako v razvoj kompresorskih hladilnih strojev kot v razvoj hladilnega pohištva.

Hladilni stroj je toplotni stroj, s katerim prenašamo toploto s hladnejšega telesa na toplejše telo ob dovajanju dela (vsi elektromotorji na hladilniku). Hladilni stroj je bistveni sestavni del hladilnih ali klimatskih naprav. Večina kompresorskih hladilnih strojev kot delovno sredstvo uporablja hlapljivo hladilno snov. Podjetje Alpfrigo neprestano spremlja razvoj okolju prijaznih hladilnih snovi in uporablja najnovejše na trgu dosegljive hladilne snovi, ki so ekološko najčistejše (hladilne snovi, ki ne škodujejo ozonskemu plašču). Podjetje sočasno spremlja tako razvoj kompresorjev na trgu, ki so prilagojeni posamezni hladilni snovi, kot tudi ostalih komponent hladilnega stroja.

3.7 Kratak opis delovanja hladilnega stroja in hladilnega pohištva

Delovanje hladilnega stroja temelji na spoznanju, da je za pretvorbo kapljevine v plinasto agregatno stanje potrebna izparilna toplota. Izparilno toploto naprava črpa iz hlajenega prostora, zaradi česar se ta ohlaja. Hladilno sredstvo, ki izpareva v hladilnikih, je navadno freon (dovoljene so le hladilne snovi, ki ne škodujejo ozonskemu plašču). Kompresor plinasto hladilno sredstvo stisne. Pri tem se snov, še vedno kot para, segreje. Toploto pri tej višji temperaturi odvede kondenzator s hladilnimi rebri, pri čemer hladilno sredstvo preide v tekoče agregatno stanje (kapljevino). Kapljevina pri višjem tlaku po ceveh teče proti izparilniku. Na dovodni cevi v izparilnik je dušilni organ ali zožitev cevi, kjer se tlak hladilne snovi hipoma zniža. Hladilna snov, še vedno kapljevina, ki je pod nizkim tlakom, se v izparilniku upari. Uparjalna toplota prihaja iz prostora, kjer je izparilnik – to je najhladnejši del hladilnika ali klimatske naprave. Z uparjanjem hladilnega sredstva se krog zaključi. Otok pa poganja kompresor, ki ga moramo poganjati z električno energijo ali na kakšen drugi način. Seveda je treba za doseg učinkovitejšega prenosa toplote na izparilniku in kondenzatorju namestiti ventilatorje, ki zagotovijo potreben pretok hlajenega (notranjost omare) in hladilnega zraka (zunanost omare).

Ker je podjetje nišno usmerjeno, proizvaja široko paleto različnih hladilnih strojev, odvisno od temperaturnih zahtev, hladilnih kapacitet in zahtevane relativne vlage.

Podjetje proizvaja široko paleto hladilnega pohištva (različnih dimenzij in za različne namembnosti), prilagojenega zahtevam trga. Hladilno pohištvo se proizvaja iz nerjaveče pločevine (pločevina je namenjena za živilsko industrijo). Vse hladilno pohištvo se proizvaja s postopkom izolacije (z brizganjem ozonu neškodljive poliuretanske pene).

Poudarek pri izdelavi hladilnega pohištva je na debelini in kakovosti izolacije s ciljem energetske učinkovitosti ter na avtomatizaciji proizvodnje s ciljem povečanja produktivnosti ter zmanjševanja odpadkov.

3.8 Trendi v panogi

Podjetje se trudi, da sledi razvoju in trendom v panogi. Panoga se razvija v smeri bolj učinkovite rabe energije.

Trendi, ki jim podjetje sledi, so:

- stalna izboljšava energetske učinkovitosti,
- razvoj hladilnih strojev z uporabo alternativnih virov energije,
- digitalizacija in avtomatizacija procesov,
- zmanjševanje odpadkov z optimizacijo porabe materialov,

- podaljševanje življenjske dobe proizvodov (tudi z dolgoročnim zagotavljanjem rezervnih delov),

Trend razvoja gre tudi v smeri uporabe hladilnih sistemov, ki ne delujejo na osnovi parno kompresijske tehnologije, kot je magnetokalorično hlajenje, hlajenje s fazno spremembo materialov ipd. Te tehnologije se sicer trenutno komercialno uporabljajo le za določene aplikacije, vendar pa lahko v prihodnosti pričakujemo večji prodor tudi katere izmed njih.

3.9 Kadri

Podjetje se zelo dobro zaveda, da so motivirani in zadovoljni zaposleni ključ do uspeha. To velja še posebej za podjetja, kot je Alpfrigo, kjer je proizvodnja nizko serijska. Visoko serijski je le del polizdelkov. Podjetje je vseh 20 let rastlo, z njim pa je raslo tudi število zaposlenih. Trenutno je njihovo število približno 40. Večina jih glede na usmeritev podjetja obvladuje širok spekter znanj in veščin, ki so se jih priučili v podjetju. Pomemben izziv podjetja je zato velik delež zaposlenih, ki bo šel do leta 2030 v pokoj. Takih delavcev je približno 35 % in v naslednjih letih bo podjetje moralo poiskati primerno zamenjavo zanje. V zadnjem letu se je zaposlilo veliko mlajših sodelavcev, s čimer se je starostna struktura zaposlenih že močno izboljšala. Bo pa v prihodnje velik izziv mlajšo generacijo zadržati, saj je bistveno manj lojalna in veliko bolj fleksibilna kot starejša generacija. Starejši sodelavci se trudijo prenesti na mlajše znanje, ki ga premorejo, pa tudi vrednote.

Kot za vsako podjetje je tudi za podjetje Alpfrigo ključen razvoj. V razvoju dela razvojni inženir. Delo razvojnega inženirja v podjetju zajema načrtovanje, razvoj in testiranje komponent, tehnologij in hladilnih sistemov. Rezultat tega je razvoj novih izdelkov in optimizacija obstoječih produktov, pot do tega pa vključuje testiranje produktov, izvajanje meritev, analizo podatkov ter načrtovanje komponent, razvoj programov za nove izdelke ter optimizacijo materialnih stroškov. Znanje in izkušnje razvojnega inženirja zahtevajo dobro poznavanje izdelkov, uporabo simulacijskih orodij pri načrtovanju sistemov, zmožnost izvajanja meritev in analiz iz pridobljenih podatkov. Razvojni inženir mora imeti dobro razumevanje fizikalnega in teoretičnega ozadja energetike, strojništva in elektrotehnike ter izkušnje z raziskavami in razvojem na področju hlajenja. Poleg vsega naštetega pa je treba pri razvoju pozornost posvetiti tudi varnosti izdelkov, stroškovni učinkovitosti ter temu, da izdelek omogoča čimbolj enostavno izdelavo v proizvodnji in vzdrževanje tekom svoje življenjske dobe.

3.10 Trajnostno poslovanje v Alpfrigu

Uprava in lastniki se zelo dobro zavedajo pomena trajnostnega poslovanja. Čeprav gre za majhno podjetje in ga zato regulativa ne zavezuje trajnostnemu poslovanju, se v podjetju trudijo poslovati v skladu z novodobnimi smernicami trajnostnega razvoja. Uprava daje velik poudarek naslednjim vidikom poslovanja:

- Skrbno in gospodarno ravnanje z energijo. Še posebej v teh časih, ko je energetska draginja zaradi vojne v Ukrajini, se uprava zaveda pomena racionalne porabe energije. Uvedla je ukrepe, kot so varčevanje z električno energijo (ugašanje luči, ugašanje strojev).
- Zmanjševanje odpadne pločevine. V podjetju so sprejeli ukrepe, ki zmanjšujejo odpadno pločevino. Delavce se usposablja, da čimbolj racionalno in skrbno uporabljajo pločevino. V ta namen so uvedli vodje oddelkov, ki morajo skrbeti za ta vidik poslovanja. Tudi laser, ki so ga kupili leta 2022 in namestili v haljo v najemu, pripomore k večjemu izkoristku materiala.
- Nabava v podjetju mora skrbeti, da se kupujejo tiste dimenzije pločevine, iz katerih se naredi čim manj odpada. To predstavlja velik izziv za nabavo, saj je proizvodnja nizko serijska in zelo raznovrstna. Podjetje tega procesa ne izpelje vedno optimalno.
- Nadomeščanje strupenih plinov z bolj trajnostnimi in manj škodljivimi za okolje ter ljudi.
- Skrb za zaposlene. Poleg odmora za malico podjetje delavcem zagotavlja še dva 10-minutna odmora. S tem podjetje zaposlenim omogoči, da si med službo odpočijejo in da intenzivnost dela ni previsoka. Prav tako se zaposlenim, ki odhajajo v pokoj ali druge službe, omogoči, da priredijo pogostitev za zaposlene in se primerno poslovijo. To podjetje omogoča znotraj delovnega časa. Podjetje izplačuje dodatek na delovno dobo za vso obdobje dela, čeprav bi po kolektivni pogodbi lahko izplačevalo le dodatek na leta, ko je delavec delal v podjetju. Ob koncu leta podjetje pripravi za vsakega zaposlenega manjšo malenkost v obliki novoletnega darila. Če pa poslovni izid omogoča, izplačajo vsem zaposlenim tudi nagrado za poslovno uspešnost. Podjetje zaposluje tudi starejše, ki so težje zaposljivi, in enega invalida.
- Skrb za dobavitelje. Podjetje poravnava svoje obveznosti v rokih. To podjetju omogoča dober likvidnostni položaj.
- Skrb za širšo javnost. Podjetje skrbi za svoj ugled v družbi s tem, da prispeva določene izdelke za srečelove in podobne družbeno pomembne zadeve.
- Zmanjševanje porabe energije hladilnih sistemov, ki jih v podjetju proizvajajo. Razvoj trenutno razvija nove hladilne sisteme, ki bodo bolj varčni in okolju prijazni.
- Dolga življenjska doba proizvodov. Podjetje proizvaja izdelke, ki imajo dolgo življenjsko dobo, in s tem prispeva k manj odpadkom v okolju. Mnogi kupci zato s podjetjem sodelujejo dolgoročno.
- Servisiranje produktov. Če se izdelek pokvari, ga servisna služba popravi in s tem podaljša življenjsko dobo izdelka.
- Digitalizacija. Podjetje je ves čas na poti razvoja in digitalizacije. S tem se izboljšuje učinkovitost tehnoloških procesov.
- Avtomatizacija. Z avtomatskim krivilnim strojem se je močno zmanjšala obremenitev delavcev in povečala natančnost izvedenih nalog.
- Podjetje gradi dolgoročne partnerske odnose z vsemi deležniki – kupci, dobavitelji, zaposlenimi. To se kaže kot prednost predvsem v kriznih situacijah, kot je bila koronakriza. Zato je bil odboj podjetja po krizi hiter in velik. Podjetje ni odpustilo nobenega delavca in s tem ohranilo ves svoj potencial.

- Zaposleni so v preteklosti darovali denar za težko bolnega otroka. S tem so pokazali visoko raven družbene odgovornosti.

Parno kompresijski hladilni sistemi so zasnovani na tehnologiji, stari prek 100 let. Posledično je tehnologija že močno raziskana in dodelana. Kljub temu tehnologija še vedno nudi potencial za izboljšave, vendar pa je pri tem treba vzeti v obzir tudi ekonomsko in tehnično upravičenost takšnih izboljšav. Pri samem hladilnem sistemu želijo v podjetju pridobiti čim večjo hladilno kapaciteto pri čim manjšem vložku energije. Izziv pri tem pa je, da ko se izboljša določen parameter delovanja hladilnega sistema, se po navadi poslabša neki drugi parameter, saj je celoten sistem močno soodvisen in vsaka sprememba na določeni komponenti vpliva na delovanje preostalih komponent. Zato se pri vseh takšnih spremembah glede na potrebno aplikacijo išče optimalno razmerje med vsemi parametri delovanja.

Iz proizvodnega vidika so izboljšave na področju bolj učinkovite rabe materiala in lažje montaže vedno dobrodošle, vendar pa je tudi pri tem treba vzeti v obzir, da mora končni izdelek nuditi zanesljivost in učinkovitost tekom svoje življenjske dobe. Vse izboljšave v proizvodnji so zato omejene glede na končno kakovost izdelka, ki ne sme biti ogrožena na račun bolj učinkovite rabe materialov in lažje montaže.

4 SKLEP

Z razvojem človeštva in tehnologije se spreminjajo in razvijajo tudi vrednote in ekonomija. V preteklosti se je človeštvo moralo boriti, da je preživel. Temu cilju je posvetilo večino svojega časa. Za zabavo in ostale stvari, ki osmišljajo življenje, je ostalo zelo malo časa. Po podobnem principu je delovalo tudi gospodarstvo oziroma ekonomija. Samo kakšno stoletje nazaj je bilo človeško življenje v delovnem procesu vredno praktično nič. Nihče se ni pogovarjal o delovnih pogojih in varstvu pri delu. Tudi vpliv podjetij na okolje se je povsem zapostavljal. Zelo počasi se je to začelo spreminjati na začetku 20. stoletja s postopnim uvajanjem 8-urnega delovnika. Pobude v zvezi s trajnostnimi vidiki so dobile pospešek proti koncu 20. stoletja, 21. stoletja pa si brez vprašanj, povezanih s trajnostjo, ne znamo več predstavljati. Ključno vlogo pri tem so odigrali vedno bolj ozaveščena in zahtevna splošna javnost ter predpisi, ki jih je sprejemala politika na podlagi pritiskov javnosti. Podjetja so se začela počasi zavedati, da lahko to novo realnost izkoristijo sebi v prid. Zavedanje, da lahko neupoštevanje splošne javnosti glede novih smernic v trajnostnem razvoju zelo škoduje podjetju in v skrajnem scenariju celo ogrozi obstoj podjetja, je vedno bolj raslo. Podjetja so spoznala, da lahko škandali v zvezi z onesnaževanjem okolja in teptanjem delavskih ter potrošniških pravic resno okrnijo javno podobo podjetja in dolgoročno škodijo njegovi dobičkonosnosti. 21. stoletje je obdobje digitalizacije in informatizacije. Ogromne količine informacij so dostopne vsakomur in kadarkoli. To pomeni, da se slabe informacije o podjetju bliskovito razširijo po vsem svetu. Ob izjemni svetovni konkurenci v večini gospodarskih panog javna podoba podjetja še nikoli ni bila tako pomembna. Če po eni strani ta nova

realnost predstavlja veliko nevarnost za podjetja, ki se ne bodo prilagodila, pa po drugi strani predstavlja tudi izjemno priložnost za podjetja, ki se bodo znala prilagoditi. Agenda okoli trajnosti lahko predstavlja veliko konkurenčno prednost, saj so potrošniki pripravljeni trajnostno naravnemu podjetju plačati več za njihove izdelke in storitve. Pomemben vzrok za vse te spremembe v razmišljanju ljudi predstavljata tudi globalno segrevanje in pomanjkanje osnovnih naravnih virov, kot je čista pitna voda. Vedno bolj se krepi zavedanje, da imamo le en planet in da druge možnosti, kot da spremenimo svoje navade in s tem ohranimo planet tudi našim zanamcem, ni.

V podjetju Alpfrigo se teh novih smernic zelo dobro zavedajo. Že pred več kot 20 leti, ko so ustanovili podjetje, so izbrali zelen logotip podjetja. Zeleno barvo so izbrali, ker so že takrat hoteli poudariti ekološko ozaveščenost podjetja. In čas je pokazal, da je bilo to razmišljanje vizionarsko. Ves čas obstoja podjetja je velik poudarek na razvoju in na partnerskem odnosu z vsemi deležniki. Področja, kamor podjetje vlaga veliko naporov za izboljšave, so zmanjševanje porabe energije v podjetju in porabe energije njihovih izdelkov, bolj trajnostni materiali za izdelavo izdelkov, zmanjševanje odpadne pločevine in ostalih odpadkov, digitalizacija in robotizacija proizvodnje. Trenutno razvojni inženir razvija hladilni sistem, ki bo porabil manj energije. Kljub temu da podjetje deluje v panogi, v kateri kupci veliko večji poudarek dajejo učinkovitosti in zanesljivosti produktov kot pa varčnosti, se podjetje zaveda pomembnosti tudi te dimenzije. Robotizacija in digitalizacija bosta ključna izziva za podjetje, saj ob velikem deležu starejših delavcev in starajoči se družbi pridobivanje novih usposobljenih delavcev predstavlja za podjetje ogromen izziv. Velik problem so tudi neskladja na trgu delovne sile, saj delavcev s primernimi znanji za Alpfrigo na trgu praktično ni. To dokazuje tudi dejstvo, da se je velika večina delavcev dela priučila v samem podjetju. Tudi v prihodnje bo podjetje moralo veliko naporov vlagati v pridobivanje, usposabljanje in zmanjševanje fluktuacije delavcev. Trenutno je zaradi velikega pomanjkanja delovne sile in boljših priložnosti drugje fluktuacija zaposlenih velika. Te težave se bo moralo podjetje čim prej lotiti s celovitimi ukrepi, ki bodo povečali zadovoljstvo zaposlenih, saj bo lahko le motiviran in stabilen kolektiv omogočil podjetju trajnostno rast na dolgi rok. Velik izziv za podjetje v prihodnjih letih predstavlja tudi prenos lastništva podjetja na mlajšo generacijo. Če bo ta proces uspešen, se podjetju ni treba bati za svojo zeleno prihodnost.

LITERATURA IN VIRI

1. Alpfrigo, d. o. o. (2020). *Alpfrigo: quality of cooling*. https://www.alpfrigo.com/wp-content/uploads/2020/12/Alpfrigo_Main_catalog.pdf
2. Alpfrigo, d. o. o. (brez datuma). *Hladilne omare brez stebrička*. <https://www.alpfrigo.com/gastronomija/catering/hladilne-omare/hladilne-omare-brez-stebrička/>

3. Bizovičar, M. (2020, 20. april). Če ni družbene odgovornosti, so tudi posli negotovi. *Delo, Svet kapitala, priloga Sobotne priloge*. <https://svetkapitala.delo.si/kariera/ce-ni-druzbene-odgovornosti-so-tudi-posli-negotovi/>
4. Buhovac, A. R., Hren, A., Fink., T. in Savič, N. (2019). *Trajnostne poslovne strategije in trajnostni poslovni modeli v slovenski praksi*. Spirit Slovenija, javna agencija.
5. Direktiva 2014/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2014 o spremembi Direktive 2013/34/EU glede razkritja nefinančnih informacij in informacij o raznolikosti nekaterih velikih podjetij in skupin. Uradni list EU, L 330/1.
6. Direktiva 2022/2464 Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU) št. 537/2014, Direktive 2004/109/ES, Direktive 2006/43/ES in Direktive 2013/34/EU glede poročanja podjetij o trajnostnosti (Direktiva o trajnostnem korporativnem poročanju, v nadaljevanju CSRD). Uradni list EU, L 322/15.
7. Drevenšek, S. (2017, 19. januar). Etično poslovanje prinaša uspehe. *Delo, Svet kapitala, priloga Sobotne priloge*. <https://svetkapitala.delo.si/ikonomija/eticno-poslovanje-prinasa-uspehe/>
8. Ekvilib inštitut. (brez datuma). *Trajnostno oz. nefinančno poročanje*. <https://www.ekvilib.org/sl/druzbeno-odgovornost-podjetij/trajnostno-porocanje-po-smernicah-gri-global-reporting-iniciative/>
9. Evropska komisija. (2019). *Za trajnostno Evropo do leta 2030*. https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:21b348d0-261f-11e9-8d04-01aa75ed71a1.0009.02/DOC_1&format=PDF
10. Evropska komisija. (2021). *Predlog DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o spremembi Direktive 2013/34/EU, Direktive 2004/109/ES, Direktive 2006/43/ES in Uredbe (EU) št. 537/2014 glede poročanja podjetij o trajnostnosti*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:52021PC0189>
11. Glavič, P. in Petrovič, A. (2017). *Trajnostni razvoj Slovenije: analiza trajnostnega razvoja Slovenije, analiza visokošolskega izobraževanja v Sloveniji, analiza raziskovalno-razvojne dejavnosti, inovacij in podjetništva v Sloveniji*. Inženirska akademija Slovenije.
12. Global Reporting Initiative – GRI. (2016). *GRI 101: foundation 2016*. <https://www.globalreporting.org/standards/media/1036/gri-101-foundation-2016.pdf>
13. International Energy Agency – IEA. (2023). *Renewables 2022: analysis and forecast to 2027*. <https://iea.blob.core.windows.net/assets/ada7af90-e280-46c4-a577-df2e4fb44254/Renewables2022.pdf>
14. Jaklič, M. (2017). *Poslovno okolje in trajnostni razvoj*. Ekonomska fakulteta, Založništvo.
15. Jamnik, G. in Rupar, A. (2015, 6. november). *Kako je 40-urni delovni teden postal standard*. <https://siol.net/novice/moja-sluzba/kako-je-40-urni-delovni-teden-postal-standard-393388>
16. Kaza sistemi, d. o. o. (brez datuma). *Alpfrigo*. <https://kaza-sistemi.si/blagovne-znamke/alpfrigo>
17. Kreusch, T. (2022, 2. junij). *The Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)*. <https://plana.earth/academy/csr-d-corporate-sustainability-reporting-directive>

18. Lanščak, I. (2019). *Trajnostno poslovanje*. <https://www.spotpomurje.si/upload/files/1B%20%C4%8Clanek%20Trajnostno%20poslovanje.pdf>
19. Ministrstvo za digitalno preobrazbo Republike Slovenije. (2023a, 13. junij). *Kaj je družbena odgovornost podjetij*. <https://spot.gov.si/sl teme/kaj-je-druzbeno-odgovornost-podjetij/>
20. Ministrstvo za digitalno preobrazbo Republike Slovenije. (2023b, 13. junij). *Proizvodnja hladilnih in prezračevalnih naprav, razen za gospodinjstva*. <https://spot.gov.si/sl/dejavnosti-in-poklici/dejavnosti-skd/proizvodnja-hladilnih-in-prezracevalnih-naprav-razen-za-gospodinjstva/>
21. Modic, B. (2022, 6. januar). Trajnostno poročanje kmalu obvezno za širši nabor podjetij. *Delo, Svet Kapitala*, priloga *Sobotne priloge*. <https://svetkapitala.delo.si/b2b/trajnostno-ozroma-nefinancno-porocanje-kaj-je-in-kdo-je-obvezan/>
22. Petkovšek, J. in Flerin, P. (2018). *Poročanje o družbeno odgovornem poslovanju je prednost*. GZS – Združenje kovinske industrije.
23. SIQ. (brez datuma). *Trajnostni razvoj*. https://www.siq.si/nase-dejavnosti/certificiranje-organizacij/predstavitev/trajnostni_razvoj/37
24. SloExport. (2023). *ALPFRIGO d.o.o., družba za razvoj, projektiranje in proizvodnjo hladilnih naprav*. <https://www.sloexport.si/company-card?ms=1580990>
25. Social Ripples. (2021, 26. februar). *What are the components that cover sustainable development?* <http://www.thesocialripples.com/blog/sustainability/components-of-sustainable-development>
26. Spitzer, A. (2012). Ustvarjanje odgovornih partnerstev v turizmu. *Revija za odličnost*, 1(2), 50–59.
27. Statistični urad Republike Slovenije – SURS. (brez datuma). *Kazalniki ciljev trajnostnega razvoja*. <https://www.stat.si/Pages/cilji>
28. Timocom, GmbH. (2022, 10. januar). *Trajnostni razvoj: Pet pomembnih izrazov za logistiko ter največji mejniki*. <https://www.timocom.si/blog/trajnostna-logistika-mejniki-izrazi-414108>
29. Vežjak, B. (2022). *Trajnostno poslovanje: priročnik za organizacije*. Uradni list Republike Slovenije.
30. Virjent, D. (2023, 30. marec). *Kaj EU Direktiva CSRD prinaša z vidika poročanja o trajnostnosti?* s https://www.ey.com/sl_si/sustainability/kaj-prinasa-direktiva-csrd